

1128

VIIMEISET NAAMIOT

HENKILOT
(DIE LETZTEN MASKEN)

KARL RADEMÄCHER, vanha sanomalehtimies.
FLORIAN JACKWERTH, nuori näyttelijä.
ALEKSI YKSINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ
HALMSCHLAGER, sairaalan lääkäreitä.
TANN
JULIANA PASCHAND

KIRJOITTANUT
ARTHUR SCHNITZLER

SUOMENTANUT
KASIMIR LEINO

Näyttämö esittää pientä suojaa yleiseksi sairaalassa, mistä verholla peitettyä potilashuonetta. Vasemmalla sänky, keskellä huonetta pitkänlainen pöytä, jolla papereja, pulloja y. m. Pari tuolia. Sängyn luona nojatuoli. Pöydällä palava kynttilä.

Karl Rademacher, 60-vuotias, on happeutunut, harmaantunut mies, istuu silmiänsä kättänsä nojatuolin vajonaneena. *Florian Jackwerth*, 28-vuotias, kuumeesta säihkyvin silmin, kasvoillaan kirkas, laiha vartaloltaan, yllä valkea potilastakki, jonka hän tuon tuostakin käärii laskoksiin ympärillensä. *Juliana Paschand*, täyteläinen hyväluontoinen, keski-ikäinen nainen, puuhaa pöydän luona kirjoitellen jotakin.

KUSTANTAJA
YRJÖ WEILIN, HELSINKI.

kustantajalta tuodakseni sen sinulle — taikka oikeam-
min meille molemmille. (*Margareeta ja Gilbert vaih-
tuvat asetukseksi toisilleen.*)

VIIMEISET NAAMIOT

MARGAREETA

Kuinka hyvä (Klemensin) DIELETTEN MÄSKEN (kädessä).
Niin, se tämmä näkyy olevan ...

KLEMENS

AMJETTYÄNÄ YKSIINÄYTYKSIINEN NÄYTELMA

Sen me luemme yhdessä, Margareeta.

MARGAREETA

Ei, Klemens, ei, niin suurta myöntäntähtoisuutta minä
en pyydä enkä (ARTHUR SCHNITZERin) Viskaa kir-
jan kamiiniin). Minä en tahdo enää tietää mitään
koko asiasta.

SUOMENTAINI
GILBERT

(Riemastuen). No, jotta armollinen rouva!

KLEMENS

(Mennen kamiinin luo). Margareeta, mikä ihmettä
sinä? —

MARGAREETA

(Kamiinin edessä ja Klemensin syltiin).
Uskotko sinä nyt, että minä istan sinua!

GILBERT

(Sangen mielissään). Minusta näyttää kuin olisin
minä täällä liikaa ... (Kumartuen). Armollinen rouva ...
herra parooni! ... (Itsekseen). Ettäs minä en tällaista
loppua keksinyt romaanilleni! (Pois).

(E) HELSINKI 1908,

VIHTORI KOSOSEN KIRJAPAINO.

HENKILÖT:

KARL RADEMACHER, vanha sanomalehtimies.

FLORIAN JACKWERTH, nuori näyttelijä.

ALEKSANDER WEIHGAST, kirjailija.

HALMSCHLÄGER } sairaalan lääkäreitä. joka näh-

TANN }

JULIANA PASCHAND, hoitajatar.

Tapahtuu Wienissä nykyaikaan.

HOITAJATAR

Näyttämö esittää pientä suojaa yleisessä sairaalassa, mistä verholla peitetty ovi vie suureen potilashuoneeseen. Vasemmalla sänky, keskellä huonetta pitkänlainen pöytä, jolla papereja, pulloja y. m. Pari tuolia. Sängyn luona nojatuoli. Pöydällä palava kynttilä.

Karl Rademacher, 60:ttä käypä rappeutunut, harmaantunut mies, istuu silmät ummessa nojatuoliin vajonneena. *Florian Jackwerth*, noin 28 vuotias, kuumeesta säihkyvin silmin, kasvot ajettuina, laiha vartaloltaan, yllä valkea potilastakki, jonka hän tuon tuostakin käärii laskoksiin ympärillensä. *Juliana Paschand*, täyteläinen hyväluontoinen, keski-ikäinen nainen, puuhaa pöydän luona kirjoitellen jotakin.

HOITAJATAR

Mitäs te siellä olette näkevinänne?

NEIJIÖRIÄN

(Tullen luo). Luulinpa jo siunni kanttia että ukko
(Kärttyisästä). Puhuttiin...
No, niin, se oli eräs kumppani...
kuuluimme samaan...
Ohmützissä. Se neiti...
— nuoria sankarirakastajaa taas...
kirjoittanut. Katsokaas tämä pulskä poika vai mitä? ...

FLORIAN

(Lyöden oviverhon sivulle, tulee salista, joka nähdään kattolampun himmeästi valaisemana, ja lähestyy hoitajatarta). Aina vain työssä, neiti Paschand!

HOITAJATAR

Tietysti, mutta joko te taas olette jalkeilla? Mitäs tohtori taas mahtanee sanoa?... menkähän toki jo nukkumaan!

FLORIAN

Kyllä, kyllä... ja aionpa minä vielä ottaa pitkätkin unet, mutta enkös minä voisi auttaa teitä jollakin, ihana neiti? Niin, en tarkoita juuri makaamisessa, vaan...

HOITAJATAR

(Ei ole kuulevinaankaan).

FLORIAN

(Hiipii Rademacherin luo). Katsokaas, neiti... no, katsokaahan toki tänne!...

HOITAJATAR

Mitäs te siellä olette näkevinänne?

FLORIAN

(*Tullen luo*). Luulinpa jo, sieluni kautta, että ukko oli nukahtanut ikuiseen uneensa.

HOITAJATAR

Kyllä te saatte sitä vielä kotvan odottaa.

FLORIAN

Niinkö luulette, niinkö luulette? No, hyvää yötä sitten, neiti Juliana Paschand.

HOITAJATAR

Minä en ole mikään neiti, vaan rouva.

FLORIAN

Ohhoo! Valitettavasti minulla ei vielä ole tollut kunniaa tutustua arvoisaan aviomieheenne.

HOITAJATAR

Sitä minä en teille toivotakaan.

FLORIAN

Kuinka? ... ja miksi ette?

HOITAJATAR

Siksi, että hän on — haudankaivaja!

FLORIAN

Paljo kiitoksia, paljo kiitoksia. Hänen tuttavuutensa minä en tarvitse. Kuulkaas, neiti Paschand, (*tuttavallisesti*) näittekös te sen nuoren neitosen, joka tänään iltapäivällä kävi luonani juttelemassa?

HOITAJATAR

Senkö, jolla oli punainen hattu ... näin kyllä.

FLORIAN

(*Kärtyisästi*). Punainen hattu — punainen hattu... No, niin, se oli eräs minun kumppalejani!... Me näet kuuluimme samaan teatteriseuraan viime vuonna... Olmützissä. Se neiti näytteli ensimmäistä rakastajatarta — nuorta sankarirakastajaa taas nöyrin palvelijanne, allekirjoittanut. Katsokaas tänne! pulska poika vai mitä?... muuta minä en itsestäni sanokkaan. Mutta juolahtipa mieleeni kirjoittaa hänelle kirjekortti... kirjekortti, niin... tuollainen pikkuinen kirjekortti vain — ja heti tuli hän minua tervehtimään. Näettekös, uskollisuutta tavataan vielä teatterissakin. Ja hän lupasi minulle ottaa selkoa ja kuulustella, puhutella asiamiehiä ja hommata kesäpaikan, jos minä vain tästä lemmon laitoksesta pääsen pois. Niin että vaikka jollakulla onkin punainen hattu, voi hän siltä on hyväsydäminen ihminen, ettäs sen tiedätte. (*Yhä kärtyisemmin, lopuksi rykien*). Ehkäpä hän pian tulee tänne uudelleen... ja kyllä minä hänelle silloin kirjoitan, että vaihtakoon itselleen sinisen hatun, koska hoitajattareni, neiti Paschand, ei voi kärsiä punaista väriä.

HOITAJATAR

St! St! Ihmiset tahtovat nukkua. (*Kuuntelee*).

FLORIAN

No, mikä nyt?

HOITAJATAR

Minä vain luulin, että tohtori tulee kiertokäynnilleen. (*Kello lyö vierashuoneessa*).

FLORIAN

Kuinkas myöhäinen nyt jo on sitten?

HOITAJATAR

Yhdeksän.

FLORIAN

Ja kuka tänään tulee yökäynnille?

HOITAJATAR

Tohtori Halmschläger.

FLORIAN

Vai Halmschläger... hieno herra, mutta kovin itse-
rakas. (*Huomaa, että Rademacher herää*). Minulla on
kunnia, herra von Rademacher.

RADEMACHER

(*Nyökkää tervehdykseksi*).

FLORIAN

(*Matkii tri Halmschlägeriä*). Noo, rakas herra Rade-
macher, kuinkas teidän laitanne on tänään? (*On riisu-
vinaan päällystakin yltään ja on jättävinään sen hoita-
jattarelle*). Ah, hyvä rouva Paschand, tahdotteko olla
niin hyvä ja... kiitoksia!

HOITAJATAR

(*Nauraen vastoin tahtoansa*). Osaattepas te matkia
ihmisiä.

FLORIAN

(Muuttaen puhetapaa ja ollen käypinänsä vuoteelta toiselle). Ei mitään uutta? Ei mitään uutta? Ei uutta? Hyvä — hyvä — hyvä!...

HOITAJATAR

Nythän te matkitte yllilääkäriä. Aijai, jos hän sen tietäisi!

FLORIAN

Eihän tämä vielä mitään ole, mutta odottakaapas. *(Vajoo äkkiä erääseen tuoliin, vääntää kasvonsa kovin murheellisiksi ja mulkoilee silmillänsä ympäri).*

HOITAJATAR

Herran tähden, sehän on... tuota...

FLORIAN

(Keskeyttäen hetkeksi apinankujeensa). No, kuka sitten?

HOITAJATAR

Sehän oli potilas n:o 17, se kattoseppä, joka toispäivänä kuoli. Mutta lopettakaahan jo kujeenne, sillä tuollainen ilveily on syntiä, onpa totisesti.

FLORIAN

Niinpä niin, hyvä rouva, mutta luuletteko minun ilmaaikojaan tänne tulleen? Täällä voi oppia jotakin ammattiansa varten.

HOITAJATAR

Hiljaa... herra tohtori tulee. (*Pois saliin. Samassa kun oviverho vedetään sivulle, näkyvät herrat Halm-schläger ja Tann näyttämön vierushuoneessa.*)

FLORIAN

Niinpä niin, herra Rademacher, minä harjoitan täällä opintoja... häh?

RADEMACHER

Vai niin.

FLORIAN

Niin, meikäläisen kannattaa maata jonkun aikaa sairaalassakin. Vai arveletteko, ett'ei minulla ole siitä hyötyä, kun minä näyttelen vain koomillisia osia? Mutta eipä niinkään. Sillä minä olenkin tehnyt uuden keksinnön, herra Rademacher (*tärkeännäköisenä*): jokaisen henkilön surullisista, jopa kärsiväisimmistäkin kasvoista voi nerokkaan näyttelijävaiston avulla saada koomillisuuden esille. Niin että jos minä vain saisin nähdä jonkun kuolevan, niin tietäisin täsmälleen, minkä näköinen hän oli kuullessaan jonkun hauskan vitsin, ja millainen taas kuollessansa, hehehee!... Mutta mikäs teidän on, herra Rademacher? Rohkeutta vain! Ei saa hyvää humööriänsä menettää, ei! Katsokaapas minua, — hahaa! Viikko sitten hylkäsivät lääkärit minut manalaan — eikä ainoastaan lääkärit, sillä se vaikuttaa vähemmän, mutta minä olin jo omastakin mielestäni mennyt mies! Vaan nyt minä taas olen iloinen poika ja viikon kuluttua — nöyrin palvelijanne! Ja silloin hyvästi jää, sä rauhan tyyni maja!... Täten saan myös nöyryimmästi pyytää teidän jalosukuisuuttanne saapumaan seuraavaan ensi-iltaani!

RADEMACHER

Kyllä taidatte saada näytellä ilman minua!

FLORIAN

Kuinka niin? Mutta jos me molemmat olisimme pysyneet terveinä, olisi meistä tullut veriviholliset.

RADEMACHER

Veriviholliset... ja miksikä?

FLORIAN

No, minä olisin edelleen näytellyt huvinäytelmiä ja te olisitte minua arvostellut ja haukkunut... haukkuvia arvostelijoita minä taas en ole ikinä sietänyt. Mutta sanokaapas herra Rademacher, enkös minä viikko sitten ollut yhtä surkean näköinen kuin tekin, häh?

RADEMACHER

Lienehän toki ollut erotusta hieman.

FLORIAN

Joutavia! Miehellä pitää vain olla luja tahto. Tiedättekös kuinka minä parain?

RADEMACHER

(Katsoo häneen).

FLORIAN

Ei teidän tarvitse minuun tuolla tavoin katsoa — minulta ei enää paljo puutukaan. Niin, minä lykkäsin yksinkertaisesti kaikki surulliset ajatukset luotani!

RADEMACHER

Kuinkas te sen taisitte tehdä?

FLORIAN

Yksinkertaisesti siten, että sisällisesti sanoin pahimpia hävyttömyyksiä niille, joille kannoin vanhaa kaunaa. Ja se helpottaa, herra Rademacher, se helpottaa, vaakuutan teille. Mietinpä vielä mielessäni senkin, kenelle kuoltuani kummittelisin. Katsokaas, siellä Olmützissä on eräs sanomalehtimies niinkuin tekin, mutta hiivatin pahasisuinen mies! Ja entäs se hemmetin tirehtööri sitten, joka pidätti minulta puolen palkkaani, „koska minä muka omiani latelin“. Ihmiset salongissa nauroivatkin vain minulle eivätkä itse kappaleelle. Miellestäni olisi johtaja voinut olla mielissään menestyksestä... sillä täytyihän hänenkin huomata, ettei minulta kykyä puutu, eikä hiisi vie puutukaan... vaan luulenpa, että olisin ansainnut jokapäiväisen leipäni, vaikka tai-vaassa... ajattelin näette jo tehdä vuosikontrahdin spiritistien kanssa...

(Trit Halmschläger ja Tann tulevat hoitajattaren seurassa).

TANN

(Hiukan nuorempi, huolettomasti puettu mies, hattu päässä, sammunut sikaari hampaissa). Mutta oleppas hyvä, Halmschläger, eläkä taas viivy täällä turhanpäiten liian kauvan, minä pyydän.

HALMSCHLÄGER

(Huolellisesti puettu nuori mies, rillat nenällä, leuassa vaalea, lyhkäinen parta; päällystakki höllästi

harteille heitettyinä). En suinkaan... kohtahan minä jo olen valmis.

TANN

Taikka menen minä jo edeltäkättä... sinne kahvilaan.

HALMSCHLÄGER

Olen heti valmis, niin että...

FLORIAN

Minulla on kunnia, herra tohtori.

HALMSCHLÄGER

No, miks' ette te malta nukkua ja pysy vuoteellanne? (*Hoitajattarelle*). Rouva Paschand!

FLORIAN

Minua kun ei nukuta, herra tohtori,... ja muuten voin minä vallon mainiosti. Uskallanko pyytää herra tohtoria seuraavaan ensi-iltaani?...

HALMSCHLÄGER

(*Aluksi hiukan huvitettuna, kääntyy sitten pois*): Niin, niin. (*Rademacherille*) Noo, rakas herra Rademacher, kuinkas te voitte?

FLORIAN

(*Tekee hoitajattarelle liikkeitä muistuttaaksensa häntä tuonoisesta ilveilystänsä*).

RADEMACHER

Huonosti minä voin, herra tohtori.

HALMSCHLÄGER

(Katsellen päänalustan yli riippuvaa taulua hoitajattaren pitäessä kynttilää) 39,1 — no, niin. Mutta eilenhän oli 40 astetta. (Hoitajatar nyökkää). Siis parempi sentään. No, hyvää yötä vain (aikoo lähteä).

RADEMACHER

Herra tohtori!

HALMSCHLÄGER

Haluatteko jotakin?

RADEMACHER

Sanokaapa, herra tohtori, kuinka kauvan tätä vielä kestää?

HALMSCHLÄGER

Niin, no, hiukan malttia teillä sentään täytyy olla.

RADEMACHER

En minä sitä tarkoittanut, herra tohtori, vaan kyysisin, milloin on loppuni tullut?

TANN

(On istunut pöydän ääreen ja selailee siinä olevia papereja).

HALMSCHLÄGER

Mitäs te puhuttekaan? (Hoitajattarelle). Onko hän nauttinut lääkkeitänsä?

HOITAJATARI

Kello $1\frac{1}{2}$ 8, herra tohtori.

RADEMACHER

Elkää kohdelko minua niinkuin ketä tahansa, herra tohtori. Suokaa anteeksi, minä pyydän...

HALMSCHLÄGER

(*Hiukan kärsimättömästi, mutta ystävällisesti*).
Hiljempaa, hiljempaa toki.

RADEMACHER

Vain pari sanaa, herra tohtori. (*Päättävästi*). Minun täytyy nimittäin saada tietää totuus... minun täytyy... erään erityisen syyn takia, nähkääs! —

HALMSCHLÄGER

Totuus!... Toivon minä vielä kuitenkin, että... ja sitä paitsi tulevaisuus on tavallaan meille kaikille verholla suljettu, mutta sen minä voin sanoa teille, että...

RADEMACHER

Herra tohtori, mutta jos minulla nyt kuitenkin on vielä joku sangen tärkeä asia... josta ehkä toisten kohtalo voi riippua... ja oma rauhani... oma sielunrauhani... kuolemanhetkellä...

HALMSCHLÄGER

No, no! — Selittäkään siinä tapauksessa lähemmin asianne. (*Yhä ystävällisenä*). Mutta lyhyesti, minä pyydän, sillä minulla on vielä pari huonetta tarkastamatta ja jos jokainen rupeaa minulle elämäkertojansa juttelemaan... kovin pitkästi... No, asiaan siis!

RADEMACHER

Minun pitäisi saada puhutella erästä henkilöä, herra tohtori.

HALMSCHLÄGER

Voittehan kirjoittaa asianomaiselle, jos haluatte. Huomenna voitte te kello 4:n ja 5:n välillä iltapäivällä ottaa vastaan hänet, jos tahdotte. Minulla ei ole mitään sitä vastaan.

RADEMACHER

Mutta huomenna se on liian myöhään, herra tohtori, se voi olla liian myöhään... minusta ainakin tuntuu siltä — ehkä on kaikki lopussa jo huomen-aamulla... Niin, että vielä tänään pitäisi minun saada puhutella häntä.

HALMSCHLÄGER

Se ei käy laatuun. Ja mitä te oikeastaan tarkoittatte? Olisittehan te jo eilen voinut kutsuttaa hänet puheillenne, jos se niin hengenasia on...

RADEMACHER

(Kiihkoisemmin). Herra tohtori! Te olette aina ollut hyvä minulle... ja tiedän kyllä että te jo pidätte minua tungettelevana... mutta nähkääs, herra tohtori, jos se kerran on varma, että tänne jo huomenna tai ylihuomenna tullaan kirstun kanssa, niin silloin tuntee aina itsensä rohkeammaksi ja luulottelee voivansa pyytää enemmän kuin joku toinen jäljelle jääpä.

TANN

No, Halmschläger, tuletko sinä?

HALMSCHLÄGER

Hetkinen vain. (*Hiukan kärsimättömänä*). Lyhyesti siis, mitä te haluatte?

RADEMACHER

Minun täytyy ehdottomasti saada puhutella erästä vanhaa ystävääni... nimeltä Weihgast... Aleksander Weihgast.

HALMSCHLÄGER

Weihgast? Tarkoitatteko runoilija Weihgastia?

RADEMACHER

Niin, häntä juuri.

HALMSCHLÄGER

Onko hän teidän vanha ystäväne?

RADEMACHER

Ollut, on ollut ystäväni — ennen vanhaan.

HALMSCHLÄGER

No, kirjoittakaa siis hänelle joku kirjekortti.

RADEMACHER

Ei se minua auta... silloin olen minä jo poissa... Vielä tänään... ihan hetipaikalla pitäisi minun saada puhutella häntä.

HALMSCHLÄGER

(*Päätävästi*). Se on mahdotonta, herra Rademacher. Ja sillä on se asia päätetty. (*Lempeästi*). Mutta

rauhottaakseni teitä, voin minä vielä tänään kirjoittaa pari sanaa herra Weihgastille, jonka sattumalta tunnen, ja ehdottaa hänelle, että hän kävisi teidän puheillanne huomenna mihin aikaan päivästä tahansa.

RADEMACHER

Te tunnette siis herra Weihgastin? (*Äkkiä*). No, tuokaa hänet tänne, tuokaa te hänet tänne, herra tohtori!

HALMSCHLÄGER

Kuulkaas, herra Rademacher, minä en todellakaan enää tiedä, mitä...

RADEMACHER

(*Kiihkoissaan*). Minä tiedän, että se tuntuu teistä vallan hävyttömältä... mutta olettehan tekin ihminen, herra tohtori, ja ymmärrätte ottaa asiat inhimillisesti... eikä niinkuin monet muut, jotka tuomitsevat sovinnaisuuden mukaan. Ja kun te nyt tiedätte, että tässä on mies, jonka jo huomenna täytyy kuolla, ja että hänellä on vielä yksi pyyntö, joka hänestä on sangen tärkeä, ja jos te nyt voitte täyttää tämän pyynnön, niin... menkää te hänen luoksensa, herra tohtori, minä pyydän teitä, menkää ja noutakaa hänet tänne!

HALMSCHLÄGER

(*Epäroiden ja kelloonsa katsahtaen*). Niin — mutta jos minä omasta puolestani voisinkin pyyntöönne suostua, niin kuinka voisin minä vaatia, että hän... tähän aikaan illasta... ei, se on todellakin eriskummallinen luulottelu!... Ajatelkaahan asiaa toki itsekini.

RADEMACHER

Oo, minä tunnen kyllä ystäväni Weihgastin, herra tohtori. Jos te sanotte hänelle, että hänen vanha ystävänsä Rademacher makaa kuolemaisillansa yleisessä sairaalassa ja tahtoi häntä vielä kerran nähdä — niin hän ei kieltäy tulemasta. Minä pyydän teitä, herra tohtori, teistähän on elämä vain tie... eikö totta? — mutta minusta, oi, minusta...

HALMSCHLÄGER

Siksipä juuri. Minusta se ei ole niin vaarallista. Mutta hänen käynnillensä voi ehkä sentään olla terveyteenne kiihoittava vaikutus, niin että...

RADEMACHER

Herra tohtori, olemmehan me sentään miehiä molemmat, niin että elimmepä tunnin vähemmän tai enemmän, on se jotenkin samantekevä — eikö totta?

HALMSCHLÄGER

(Rauhoittaen). No, no, no! *(Mietittyänsä hetken).* Minä siis ajan hänen luoksensa.

RADEMACHER

(Tahloo kiittää häntä).

HALMSCHLÄGER

(Väistäen). Mutta minä en tietysti voi taata, että saan hänet mukaani. Mutta koska asia teistä on niin tärkeä, niin olkoon menneeksi. *(Kun Rademacher taas aikoo kiittää häntä).* Hyvä, Hyvä! *(Kääntyy pois).*

TANN

No, vihdoinkin!

HALMSCHLÄGER

Hyvä ystäväni, pyydän sinua hyväntahtoisesti tarkastamaan potilaita muissa huoneissa... ei siellä mitään erityistä pitäisi olla... pari ruiskutusta vain — ja hoitajatar kyllä sanoo sinulle...

TANN

Mitäs täällä sitten on tekeillä, mitä?

HALMSCHLÄGER

Omituinen juttu. Tuo potilas raukka pyytää minua nyt heti noutamaan luoksensa erään vanhan lapsuuden tuttavän, jolle hänellä muka on tuiki tärkeää sanottavaa. Tiedätkös, ketä hän tarkoittaa? Weihgastia, sitä tunnettua runoilijaa.

TANN

Ja sinä tietysti menet? Oletkos sinä sitten mikään kaupunginlähetti? Ihmiset pitävät täällä nähtävästi sinua narrinansa, kun sinä olet niin hyväluontoinen.

HALMSCHLÄGER

Rakas ystävä, tämä on tunteen asia. Muuten ovat minusta juuri tänlaatuiset kysymykset hausimpia ammattissamme.

TANN

On sekin käsitys!

HALMSCHLÄGER

No, tahdotko siis olla niin hyvä ja...

TANN

Tietysti. Mutta kahvilaan me emme enää tänä iltana ehdi?

HALMSCHLÄGER

Ehkä minä sinne sentään myöhemmin tulen. (*Halmschläger, Tann ja Hoitajatar pois*).

FLORIAN

(*Ilmestyy jälleen ovelle*). Mitä hittoa te juttelitte täällä niin kauvan tohtorin kanssa?

RADEMACHER

(*Kiihkeästi ja melkein iloisesti*). Minä saan vielä tän'iltana vieraita... minä saan vielä vieraita, nähkääs.

FLORIAN

Mitä? Vieraitako? Nyt... ihan keskellä yötäkö?

RADEMACHER

Niin, rakkahin herra Jackwerth, vielä tänään... mutta pitääköpäs huomionne vireillä, sillä tästä te taas voitte oppia jotakin... tarkoitan pian saapuvasta vierastaani. Häntä teidän tulee tarkastaa, ennenkuin hän saapuu luokseni ja sitten taas, kun hän luotani lähtee... Ah! (*yhä kiihoittuneempana*). Jos minä sen vain kestäisin... jos minä vain vielä hetkisen kestäisin! Tuokaapa minulle lasi vettä, herra Jackwerth, pyydän nöyrimmästi. (*Florian tuo lasin vettä, jonka Rademacher kiihkolla juo*). Paljo kiitoksia, paljo kii-

toksia... No, niin kauvan kone ehkä vielä kestää...
(*melkein ahdistuksella*). Jospa hän vain tulisi... jospa
hän vain tulisi!

FLORIAN

Kenestä te siis puhutte?

RADEMACHER

(*Itsekseen*). Kirjoittaa hänelle?... Ei, siitä mi-
nulla ei mitään hupia olisi... Ei, tänne hänen pitää
tulla... ihan tähän vastapäätä on hänen istuminen...
silmä silmää vastaan... otsa otsaa vastaan... niin,
juuri... aah!

FLORIAN

(*Ikäänkuin suruissaan*). Herra Rademacher...

RADEMACHER

Elkää te minun vuokseni murehtiko... se on val-
lan tarpeetonta. Totisesti, minun on jo sangen helppo
olla enkä pelkää enää kuolemaakaan... en vähääkään.
Eikä se tunnukaan miltään, kunhan vain saan häntä
puhutella... Ohhoh, Florian Jackwerth, mitä voisin
minä tehdä teidän hyväksenne?

FLORIAN

(*Hämmästyen*). Kuinka niin?

RADEMACHER

Siksi vain, että tahtoisin osoittaa teille kiitollisuuttani.
Sillä juuri teiltä, niin, juuri teiltä minä tämän ajatuk-
seni säinkin. Tahdonpa siis tehdä teidät perijäkseni.
Kirjoituspöytäni avain on päänalukseni alla. Te luu-
lette ehkä, ettei siellä ole mitään erikoista?... kukapa

tietää... voitte ehkä erehtyä... ehkäpä on siellä mes-
tariteoksia säilytettyinä... Minun on yhä helpompi
olla... kautta sieluni, onkin helpompi!... Ehkäpä
minä vielä paranen!

FLORIAN

Ihan varmasti!

RADEMACHER

Ja jos minä paranen, niin... vannonpa, että jos minä
joskus vielä astun jalallani ulos sairaalasta, niin alan
ihan alusta — niin teenkin. Minä alan jälleen alusta.

FLORIAN

Mitä sitten?

RADEMACHER

Taistella, niin, jälleen taistella. Koetan totisesti
vielä uudelleen. Enkä aio vielä laimistua — en
vaikka!.. Enkähän minä vielä vanha olekkaan — 54
vuotta! Onko se mikään vanhuuden ikä, jos vain on
terve mies muuten? Minä olen jotakin, Florian Jack-
werth, minä olen jotakin, sen voitte uskoa. Mutta minulla
on ollut aina huono onni... aina vastoinkäymisiä.
Mutta sentään olen minä yhtä hyvä kuin moni muu,
joka korkeassa satulassa ratsastaa... olenpa totisesti...
ja voin alkaa kamppailun monen sellaisen kanssa, joka
mielestänsä on parempi sen vuoksi, että hänellä on ol-
lut parempi onni maailmassa (*kuumeisesti*). Jospa hän
vain tulisi... jospa hän vain tulisi... Rukoilen sinua
Jumalani, joka et ole minusta 54:ään vuoteen ensinkään
välittänyt, suo minulle voimia edes neljännestunniksi,
että välimme jälleen niin hyväksi paransivat kuin ne
ylipäänsä enää parata voivat. Anna minun vielä nähdä

se hetki, että hän istuu tuossa... vastapäätä minua... kalpeana, masentuneena... ja niin pienenä minun rinnallani kuin hän aina muuten on itsensä mahtavaksi tuntenut!... Niin, nähkääs herra Jackwerth, se, jota minä odotan, on vanha lapsuudenystäväni, jonka kanssa me noin 24 ja vieläpä 20 vuotta sitten tulimme sangen hyvin toimeen; me aloitimme näet molemmat samalta asteelta, mutta kumpikin eri tietä... hän ylös yhä korkeammalle ja minä aina vain alaspäin. Tänään ovat asiat sillä kannalla, että hän on rikas ja kuuluisa runoilija... ja minä vain köyhä sanomalehtimies, kurja saatana, joka henkensä yleisessä sairaalassa heittää. Mutta vähätpä siitä, vähätpä siitä, sillä nyt on hetki tullut, jolloinka minä voin hänet yhdellä iskulla musertaa... ja minä tahdon musertaa hänet!... Kunpa hän vain tulisi... kunpa hän vain pian tulisi!... Minä tiedän, että teidän lemmittynne oli luonanne tänään, herra Jackwerth, mutta mitä merkitsee se into, jolla rakastettua naista odotamme, sen suuren kiihkon rinnalla, jolla odotamme sitä, jota me vihaamme ja jota olemme aina vihannut, mutta jolle me — sen pahempi — olemme unhottanut sanoa, kuinka me häntä vihaamme.

FLORIAN

Mutta tehän kiivastutte liiaksi, herra Rademacher, ja äänennekin käy jo ihan käheäksi...

RADEMACHER

Elkää peljätkö — kyllä minä saan taas puhelahjani jälleen, kun hän tuon kynnyksen yli astuu.

FLORIAN

Kuka tietää, kuka tietää? — Mutta kuulkaapa, herra Rademacher, minulla on teille eräs ehdotus. Pitä-

käämme tässä pieni harjoitus. Niin, niin, herra Rademacher, en minä nyt ilveile, kyllä minä siksi hyvin itseni tunnen. Ymmärtäkää minua oikein: menestys riippuu aina siitä, *kuinka* asiamme *esitämme* — eikö totta? Mitä nautintoa teillä siitä on, jos hänelle sanottekin, että hän on kurja ihminen ja että te vihaatte häntä. — Eihän se vaikuta mitään.

RADEMACHER

Kyllä minä hänelle muutakin sanon. Siitä hän ei paljo välitä, jos häntä kurjaksi haukutaan. Mutta jos hänelle todistetaan, että hän aina ja ijäti on ollut naurettava juuri niiden silmissä, joita hän on enimmän rakastanut — sitä hän, lempo vie, ei jaksa sortumatta kantaa.

FLORIAN

No, puhukaa, puhukaa siis. Kuvitelkaa vain, että minä olen teidän vanha lapsuudenystäväanne. Minä tulen tässä kukkaro täynnä kultaa ja pää täynnä itserakkaita ajatuksia (*näytellen*): „kas tässä minä olen, vanha ystäväni. Sinä kuulut halunneen puhutella minua. Pyydän, ole hyvä ja“ — No, sanokaa siis sanottavanne.

RADEMACHER

(*Kuumeentapaisesti ja yhä kiihoittuen omasta puheestansa*). Niin kyllä, minä olen sinut tänne kutsutanut... mutta en hyvästelläkseni sinua vanhaa ystävyttämme muistellessa, vaan kertoakseni sinulle jotakin, ennenkuin se on liian myöhäistä.

FLORIAN

(*Näytellen*). „Sinä ihan kidutat minua, vanha kumppani. Sanohan, mitä sinä halusit kertoa minulle.“ No, no!

RADEMACHER

Sinä luulet olevasi minua etevämpi? Suurten miesten joukkoon me molemmat emme ole koskaan kuuluneet, rakas ystäväni, eikä niissä laaksoissa, joihin me kuulumme, ole mitään erotusta meikäläisten välillä tällaisina hetkinä. Koko sinun suuruutesi on pelkkää petosta ja luulottelua. Sinun kuuluisuutesi — kourallinen sanomalehtiä, jotka kuolinpäiväsi jälkeen haihtuvat kuin lehdet tuulessa. Ja ystäväsi? Imartelijoita, jotka menestyksen edessä vatsallaan ryömivät, kadehti-joita, jotka taskussansa nyrkkiä puivat, jos sinä heille selkäsi käännät, tyhmä-Jusseja, joille sinä olet juuri parahiksi vähäpätöinen ihailun esine. Mutta sinä olet sentään kyllin viisas jotakin tällaista toisinaan aavistaaksesi. Senpä vuoksi minä en sinua olekaan kutsunut tänne näitä kertoakseni. On minulla vielä muutakin sanomista, joka sinusta ehkä tuntuu hävyttömyydeltä. (*Nousee ylös*). Sata kertaa on minulla näinä viime vuosina jo ollut erityinen halu huutaa sinulle vasten silmiä jotakin, milloin sattumalta olemme kadulla toisemme tavanneet ja sinä ohimennessä olet minulle suvainnut sanoa jonkun ystävällisen sanan. Minä tahdoin huutaa sinulle, että kyllä minä sinut tunnen, mutta en ainoastaan sinut, vaan myöskin sinun vaimosi minä paremmin tunnen kuin sinä aavistaa voitkaan — ja sinut itsesi olen minä jo parikymmentä vuotta sitten läpikäynyt — ihan nuoruutesi kukoistuksessa ja menestyksesi ensi aikoina! Tiedä siis, ell'et sitä ennen ole tiennyt, että kaksi vuotta oli sinun vaimosi — minun rakastajattareni ja sata kertaa on hän luotasi minun luokseni paennut inhoten sinun henkistä tyhjyyttäsi ja mitättömyyttäsi ja haluten paeta pois juuri minun kanssani. Mutta — minä poloinen olin köyhä ja hän oli pelkuri ja siksi hän sittenkin luoksesi jäi ja petti sinut aina ja yhäti!

Ja mukavampihan se meille kaikille olikin.

FLORIAN

(Näytellen). „Haa, sinä kurja valehtelija!“

RADEMACHER

Minäkö? (Ikäänkuin heräten ajatuksistaan). Vai niin... Teillähän on avaimeni, Jackwerth. Joll'ei hän minua usko, niin kirjoituspöytäni laatikossa ovat kirjeetkin. Teidät asetan minä testamenttini täyttäjäksi. Pöytälaatikossani onkin muuten kaikellaisia aarteita kätöksässä... kenpä tietää eikö niiden arvo kohoa heti kun minä olen hautaan ehtinyt. Niin, silloin ihmiset kyllä tulevat minusta välittämään. Olletikin kun tulee tietyksi, että olen kuollut puutteessa ja kurjuudessa... sillä minä kuolen todellakin puutteessa ja kurjuudessa niinkuin olen puutteessa elänytkin. Haudallani on kyllä eräs mies puhuva. Niin, kuunnelkaahan vain... uskollisuus velvollisuudelle... henkinen kunto... uhrautuminen kutsumuksellen... ne ovat vainajan avuja olleet, on hän sanova. Ja se on totta, Florian Jackwerth, siitä alkaen kun kutsumuksen ammattiini tunsin, olen minä sen uhri ollut — ihan ensi hetkestä minä sille olen uhrautunut. Ja tiedättekö, miksikä olen kurjuuteen joutunut... Vain siitä harmista, että minun on täytynyt kumarrella ihmisiä, joita minä halveksin, täytynyt kumarrella paikkaa saadakseni... leivän vuoksi! Siitä inhosta, että minun — voidakseni elää — on täytynyt kirjoittaa asioita, joita minä en ole uskonut! Siitä vihasta, että minun on täytynyt ylistellä pahimpia lähimmäistensä nylkiäjiä, henkilöitä, jotka petoksella ja keinottelulla ovat rikkautensa keränneet... ja että minä poloinen oman kykyeni avulla vielä olen ollut apuna kasaamassa heille yhä uusia rikkauksia. Siitä kaikesta minä olen kurjuuteen joutunut, Florian Jackwerth! Mutta en minä

sentään tahdo valittaakaan: olenhan minä saanut osani ylhäisten ylenkatseesta ja vihasta alhaisia kohtaan — mutta varallisuudesta minä, sen pahempi, en ole osaani saanut.

HOITAJATAR

(*Tulee*). Herra tohtori tulee!

RADEMACHER

(*Säikähtäen*). Yksinkö?

HOITAJATAR

Ei, eräs vieras herra on hänen mukanaan.

RADEMACHER

(*Miettiväisen näköisenä*).

FLORIAN

Mutta pitääkö nyt ajatuksenne koossa, herra Rademacher. Vahinko vain, ett'en minä voi olla läsnä tällä yhtymähetkellä. (*Pujahtaa ulos*).

Halmschläger ja Weihgast tulevat.

HALMSCHLÄGER

Kas, täällä on potilaamme.

WEIHGAST

(*Siististi puettu, sangen hyvin säilynyt 55-vuotinen mies, leukaparta harmahtunut, päällystakki tumma, kädessä kävelykeppi*). Vai niin — täällä. (*Tullen herttaisesti Rademacherin luo*). Kas, Rademacher — onko mahdollista? Rademacher — näinkö meidän siis piti toisemme tapaamaan, rakas, vanha ystävä!

RADEMACHER

Paljo kiitoksia, että tulit.

HALMSCHLÄGER

(*On viitannut hoitajattarelle, joka tuo Weihgastille tuolin*). Sallikaa minun nyt lääkärinä huomauttaa teille, herra Weihgast, että keskustelu potilaan kanssa ei saisi kestää yli neljännestunnin. Tämän määrääjän kuluttua pyydän minä tulla jälleen ja saattaa teitä täältä alas.

WEIHGAST

Kiitoksia, herra tohtori, olettepa sangen rakastettava.

HALMSCHLÄGER

Oi, päinvastoin tulee minun kiittää teitä. Siihen tarvitaan todellakin uhrautuvaa ystävyyttä, että...

WEIHGAST

(*Väistäen*). Ei suinkaan, ei suinkaan...

HALMSCHLÄGER

Ja nyt, herra Rademacher, näkemiin asti! (*Tehden lääkärin tapaisella ystävyydellä uhkaavan liikkeen, ettei potilas saa kiihoittua, vaihtaa hän pari sanaa hoitajattaren kanssa ja poistuu vierushuoneeseen*).

WEIHGAST

(*olta hoitajatar on auttanut päällystakin yltä, istuutuu ja juttelee herttaisesti, melkeinpä todellisella sydämmellisyydellä*). No, sanopas nyt vihdoinkin, rakas Rademacher, mikä kumman päähänpisto sinut tänne sai — yleiseen sairashuoneeseen!

RADEMACHER

Oi, minä olen vallon tyytyväinen, täällä pidetään meitä sangen hyvin.

WEIHGAST

Tietysti ei sinulla täällä hätää ole. Onhan tohtori Halmshläger kelvollisimpia nuoria lääkärejämme ja, mikä parempi, samalla erinomainen ihminen. Mutta sittenkin —] suonethan anteeksi — tuntuu minusta omituiselta, ett'et kääntynyt minun puoleeni!

RADEMACHER

Kuinkas minä olisin voinut...

WEIHGAST

No, hiisi vie, vaikk'et sinä vuosikausiin olekkaan enää vanhasta ystävästäsi välittänyt, niin voit sentään olla vakuutettu, että minä tällaisessa tapauksessa olisin ollut kerrassaan sinun palvelukseksi.

RADEMACHER

Elä joutavia, elähän joutavia juttele.

WEIHGAST

Kas niin, minä pyydän. Mitään paha minä en todellakaan tarkoittanut. Eikä se minusta vielääkään liian myöhäistä olisi. Tohtori Halmshläger sanoi minulle tässä olevan kysymyksen vain ajasta ja hyvästä hoidosta... no, parin viikon kuluttua jätät sinä sairaalan, ja mitä tulee jälkihoitoon maalla tai...

RADEMACHER

Sellaisesta ei tässä tapauksessa voi enää olla puhuttakaan.

WEIHGAST

Myöskin sinun alakuloisuudestasi kertoi tohtori Halmschläger minulle matkalla — niin... (*Käy hiukan epävarmaksi Rademacherin häntä silmiin katsoessa, mutta ei kuitenkaan väistä hänen katsettansa*). No niin, sinä kutsutit siis minut tänne saadaksesi puhutella minua. Minä olen valmis kuulemaan. Miksi sinä hymyilet? Ei, sehän olikin vain lamppuvalon kajastusta. Valaistus voisi todellakin olla parempi. — No, minä odotan. Tahdonpa kertoa herra tohtorille, ett'et sinä ainakaan ole käyttänyt näitä viittä ensimmäistä minuuttia... Noo?

RADEMACHER

(*On jo pari kertaa puolittain avannut huulensa ikäänkuin aikeissa sanoa jotakin; samoin nytkin, mutta pysyy sentään äänetönnä.* — Vaitiolo).

WEIHGAST

Kuinkas sinun nyt oikeastaan on ollut laitasi? (*Hiukan hämillään*). Hm, niin, kysymys taisi todellakin olla hiukan sopimaton tällä hetkellä. Tahdonpa myöntää sinulle, että tunnen itseni hiukan hämmennyneeksi, sillä noin... ulkonaisesti katsoen kai näyttäneehän ehkä siltä, että minä — — meistä kahdesta — — olen paremman osan maailmassa saanut... Ja kuitenkin — jos otamme asian niin, kuin se oikeastaan on otettava, niin kuka meistä lie pahemmin pettynyt elämässä... Aina se, joka näennäisesti on enemmän saavuttanut. Se kuulustaa mahdottomalta... mutta niin se vain sittenkin on. — Voi, jospa minä voisin sinulle kertoa... taisteluja, aina vain taisteluja ja murheita. En

tiedä lienetkö sinä seurannut viimeisiä ajanvirtauksia. Nyt ne kaikki käyvät minun kimppuuni... Ketkähkö? No, nuoret tietysti. Ajatteles, että tässä itse vielä 10 vuotta sitten oli kuuluvinansa nuoriin. Mutta nyt liittoutuvat juuri nuoret suistaaksensa minut alas valtaistuimeltani... Oo, kun minä luen noita uusia aikakauskirjoja, niin oikein rupean pahoin voimaan. Ivalla ja ylenkatseella he minua kohtelevat... Se on todellakin surkeata! Rehellisesti tässä on ollut työtä tekevinään ja pyrkivinään... parastansahan sitä on aina ollut antavinaan... mutta siitä huolimatta he nyt... Ah, ole sinä iloinen, rakas Rademacher, ett'ei sinun kaikesta tästä tarvitse mitään kokea. Jos minä tänään vielä valita voisin... vielä tänään elämäni aloittaa ihan uudestansa, niin...

RADEMACHER

Niin?

WEIHGAST

Tavallinen talonpoika, maata viljelevä talonpoika minä tahtoisin olla, lammaspaimen, pohjoisnapamatkailainen, ah, mikä tahansa... kunhan vain ei kirjailija!... Mutta elämäni ehtoohan on sentään vielä matkan päässä.

RADEMACHER

(*Omituisesti hymyillen*). Haluatko sinä pohjoisnavalle?

WEIHGAST

En, en. Mutta ensi sesongin alussa... ilmestyy minulta uusi näytelmä. Kas, silloin saavat he nähdä... saavatpa totisesti jälleen nähdä... ett'en minä niinkään hevillä kukistu! Odottakaahan, odottakaahan! — Niin, ja jos kaikki käy hyvin... niin pitää sinun olla ensi-

illassa läsnä, vanha ystäväni. Kyllä minä lupaan sinulle piletit lähettää... vaikka teidän sanomalehtenne ei, hiisi vie, ylimalkaan näy minusta paljoa välittävän. Viimeiset teokseni olette te suorastaan koettanut tappaa vaitiololla... mutta sinähän et arvostele kaunokirjallisuutta. No! — Oikeastaanhan nämä ovat joutavia juttuja kaikki... mutta puhuhan toki sinäkin jotakin itsestäsi. Mitä sinä halusit minulle sanoakaan?... Mutta jos kova puhe sinua rasittaa, niin voinhan minä istahtaa ihan viereesi. Hm... (*vaitiolo*). Ah, mitäpä vaimoni siihen sanoneekaan, kun minä hänelle kerron, että vanha ystävämmme Rademacher makaa sairaana yleisessä sairaalassa... Se on vain sinun ylpeyttäsi, sinun vanhaa ylpeyttäsi, rakas Rademacher... No, elkäämme siitä sen koommin puhuko... Muuten ei vaimoni tällä hetkellä olekkaan Wienissä — vaan Abazziassa. Aina vain hiukan kivulloinen.

RADEMACHER

Eihän toki vaarallisesti sairas?

WEIHGAST

(*Kätellen*). Ei toki, Jumalan kiitos. Silloin olisi minunkin elämäni sängen ikävää. Sillä hänen luonansahan minä vasta oikeastaan löydän itseni... ja uskon itseeni, kun joskus tunnen käyväni voimattomaksi... ja menettäväni elämänhaluni. Ja kuta vanhemmiksi me tulemme, sitä paremmin me tunnemme, että avioliitto kuitenkin on ainoa pysyvä yhdysside kahden ihmisen välillä... Ja sitten kuoli yksi lapsista, oo, ... Jumala varjelkoon!

RADEMACHER

No, kuinka heidän on laita? Mitä he puuhaavat?

WEIHGAST

Tyttäreni on joutunut naimisiin. Niin, minä olen jo isoisä parille palleroiselle. Mutta eihän minusta sitä luulisi, häh — eihän, noin ulkonäöltä? Ja entäs poikani sitten... se viikari palvelee parastaikaa vapaaehtoisena... tekee velkoja... oli äskettäin sekautunut kaksintaisteluun nuoren parooni Wallerskirch'in kanssa... erään naisen vuoksi tietysti... Niin, rakas Rademacher, aina sitä vain uusitaan samoja tuhmuuksia tässä maailmassa... kunnes olemme jo vanhoja... ja elämä alkaa lähteä alas mäkeä...

RADEMACHER

Niin, niin. *(Paussi).*

WEIHGAST

No, aika kuluu. Minä varron. Mitä sinä aioit minulle sanoa? Minä olen valmis tekemään kaikki, mitä tahdot... Pitääkö minun ehkä koettaa vaikuttaa Konkordiassa hyväksesi!... Vai voinko ehkä puhutella „Uuden päivän“ toimittajaa siltä varalta, että pian paraneet?... Taikka... suonet anteeksi, että minä puhun sinulle sellaisistakin asioista... että jos ehkä voin auttaa jotenkin niin kutsutulla kurjalla Mammonalla...

RADEMACHER

Anna olla, anna olla, en minä mitään enää tarvitse... en ollenkaan mitään. Minä halusin vain saada nähdä sinua vielä kerran, vanha ystäväni, siinä kaikki. Niin. *(Ojentaa hänelle kätensä).*

WEIHGAST

Todellako? Se ihan liikuttaa minua... niin kyllä. Mutta jos sinä tästä nyt jälleen paranet, niin toivoakseni tapaamme sitten taas useammin toisemme... no!

(Piinallinen vaitiolo. Vierushuoneesta kuuluu kellonkäynti).

HALMSCHLÄGER

(Tulee). Kas niin, tässä minä olen jälleen. Toivottavasti en liene liian täsmällinen?

WEIHGAST

(Nousten nähtävästi vapautetun tunteilla). Niin, me olemmekin jo puhuneet loppuun asiamme.

HALMSCHLÄGER

Vai niin, sepä ilahduttaa minua. Toivoakseni on potilaamme tunteva itsensä rauhoitetuksi — eikö totta?

RADEMACHER

(Nyökkää). Kiitoksia.

WEIHGAST

Näkemiin asti siis, rakas ystäväni. Jos hra tohtori sallii, pistäyn minä parin päivän perästä jälleen sinua katsomassa.

HALMSCHLÄGER

Tietysti. Minä annan käskyn, että teidät lasketaan sisään mihin aikaan päivästä hyvänsä.

WEIHGAST

Eihän toki... en minä toki vaadi, että minun vuokseni mitenkään tehdään poikkeus...

HALMSCHLÄGER

Rouva Paschand!

HOITAJATAR

(Tulee auttamaan Weihgastille päällystakkia ylle).

WEIHGAST

Hyvästi vain siis... ja pikaista paranemista... ja rohkeaa mieltä! *(On lähestynyt ovea tohtorin kanssa).*

FLORIAN

(Tullen esille verhon takaa). Minulla on kunnia, herra tohtori, minulla on kunnia!

HALMSCHLÄGER

No, entäs te siellä... ettekö te vielä kukaan nuku, häh?

WEIHGAST

Mikäs mies se oli? Hän katseli minua niin oivaltuisesti...

HALMSCHLÄGER

Äsh, se on vain eräs näyttelijä, ... köyhä saatana, kuten sanotaan.

WEIHGAST

Vai niin, vai niin.

HALMSCHLÄGER

Hän poloinen ei aavista ensinkään, että hän viimeistään viikon perästä jo makaa mullan alla.

WEIHGAST

Vai niinkö, vai niinkö?

(Weihgastin ja Florianin katseet kohtaavat toisensa).

HALMSCHLÄGER

Sen vuoksi onkin minusta kaikki ankaruus vallan joutavaa. Määrätä sääntöjä kuolevaisille, sehän on — hiisi vie — hullutusta!

WEIHGAST

Vallan oikein. Minua on todellakin ilahduttanut tutustua teihin tämän tapauksen avulla... ja nähdä teitä kerran niin sanoakseni työssänne. Tämä käynti oli minulle toden teolla monessa suhteessa erittäin hauska.

HALMSCHLÄGER

Mutta jos nyt sallitte minun kysyä, niin... oliko se todellakin niin tärkeää, mitä ystäväne halusi teille kertoa?

WEIHGAST

Eikö mitä. Aikoja sitten seurustelimme me kyllä paljo keskenämme... ja nyt halusi hän saada nähdä minua vielä kerran... siinä kaikki. Luulenpa muuten, että käyntini todellakin rauhoitti häntä. *(Aikoo mennä).*

HOITAJATAR

Suutelen kättänne, herra...

WEIHGAST

Ah, niin... (*antaa hänelle juomarahaa*).

Halmschläger ja Weihgast pois edellä, heidän jäljessänsä Hoitajat.

FLORIAN

(*Tulee nopeasti Rademacherin luo*). No, kuinka kävi? Tuolla ihmisellä täytyy olla ihmeellinen itsensä hillitsemiskyky. Olenhan minäkin jo mielestäni ymmärtävinäni kasvojenilmeitä — — mutta hänestä minä en voinut huomata mitään. Kuinka hän siis otti ilmoituksenne, häh?

RADEMACHER

(*Häntä kuuntelematta*). Oo, kuinka kurjia ovatkaan sellaiset ihmiset, joiden vielä huomennakin elää täytyy.

FLORIAN

Herra Rademacher — — mikä teidän on? Ja missäs se pöytälaatikkonne avain on?

RADEMACHER

(*Havahtuen*). Kirjoituspöydätkö?... Ahaa, tehkää mitä tahdotte, polttakaa kaikki, jos tahdotte.

FLORIAN

Aarteetko? Ja mestariteokset?

RADEMACHER

Mestariteoksetkin, niin kyllä... Jälkimaailmakin kuuluu elossa oleville. (*Ikäänkuin mikäkin näkijä*). Nyt on hän jo alhaalla... nyt menee hän puistokäytä-

vää... nyt on hän jo portilla... ja ulkona kadulla...
lyhdyt palavat... vaunut kolisevat... ihmisiä tulee ja
menee... (*on hiljalleen noussut*).

FLORIAN

Herra Rademacher! (*Katselee häntä tarkasti*).

RADEMACHER

Mitä minulla onkaan hänen kanssansa tekemistä?
Mitä hittoa minua hänen ilonsa ja surunsa liikuttavat?
Ja mitä meillä kahdella on voinut ollakaan keskustele-
mistä ja puhumista? Häh? Mitä? (*Tarttuu Floriania
käsivarresta*). Mitä on meikäläisellä tekemistä sellais-
ten kanssa, jotka vielä huomennakin elävät tässä
maailmassa, mitä?...

FLORIAN

(*Peljästyen*). Mitä te minusta tahdotte? Rouva
Paschand!

HOITAJATAR

(*Tulee kynttilä kädessä*).

RADEMACHER

(*Laskien Florianin käden irti*). Sammuttakaa kynt-
tilä, rouva Paschand... en minä enää kynttilävaloa
tarvitse. (*Vajoaa nojatuoliin*).

FLORIAN

(*On mennyt oven luo, tarttunut molemmin käsin
oviverhoon ja sanoo hoitajattarelle*). Mutta nyt — eikö
totta?

